

Diverse Waarnemingen in de Natuurlijke History

12 April 1769

De groei van een Polyp in een kelkje op een steel, zeer schielijk aparant uyt Zaad of Zaadvocht aan de grond van het glas. / Idem op diverse Zeewieren/Oesterschulpen

Bevond ik in een glas waarin zoutwater stond en waaruyt ik Coralynen had genomen met Polyp op om te ververschen, dat na twee dagen zo gestaan te hebben, op de grond van het glas vast was gegroeid een Polypje op een steeltje heelwit van het soort welke zig in eenkellig op een steeltje ophoudt. Hieruyt denk ik te moeten besluuten, de Polypi haar zaad 't geen veel ligt een kleverige flot is, ergens zig plaatsende tot een poliep weder aangroeit, dit te meer, omdat ik op diverse Zeewieren, ook verscheyde Polypi vind, zonder zig altoos tot gelijke Sertularia te bepalen, ja zelfs op een Oesterschulp gegroeid in mijn fles daar tevoren geene op waren, ook op oude plantjes van vorige herfst dezen voorjaar nieuwe Poliepjes van diverse soort op zien voorkomen.

Gevonden een groot InkarnaatPolyp te samen met Hr. Slabber, verscheyde andere Zeewieren, dog ook zonderling een gro....hijd vezelachtig in het Zeewater drijvende.

Afvallen van de InkarnaatPolyp

Op heeden bemerkte ik dat mijn eerste gebloeid hebbend InkarnaatPolyp het langste een eerste uytgekomen takje de Polyp was afgefallen, aparent door het versch water geeven, alzo ik de polyp op de grond der fles vond drijvende, dit speet mij overmits de fraeiheid door was vermindert.

15 saterdag

Nieuwe groei van de Inkarnaatpolyp

Tot mijn genoegen en verwondering op heeden weder uyt de afgebroken tak eenen bezijden het afgeknotte deel, weder een nieuwe polyp zien te voorschijn komen, eerst wat kleinder dan de volwassene, en scheen nog in zijn geboorte, met tamelijk grote armen uytkomende.

17 maandag

was de Polyp ten volkome groote in Lichaam en Armen, alleen de nieuwe hals was korter dan de volwassene.

18 woensdag (! fb)

De afgevalle Inkarnaatpolyp noch lang levendig gebleeven en in beweging.

De afgebroken Inkarnaatpolyp in het oude afgegoote water bij mij bewaard, heden bewonderd toont dezelve noch volkomen leevendig en allerlei mouvementen makend zo de met de armen in alle richtingen te beweegen onm zijn Lichaam toe te slaan en zig in te winden, als zig om te keeren, uyt te breiden en op allerlei wijze te beweegen. Zo als (ik) ook nog een tweede afgebroken InkarnaatPolyp op gelijke wijze levendig bewaar.

Beweegbaarheid van het peersgewijs Lichaam van de Inkarnaatpolyp

De Inkarnaatpolyp bevindt zijn langrond Lichaam zeer kan applatteeren, zo dat ik dacht dat hij door een slakje was afgebeten dog bevonde zig na eenige minuten weder hetzelfde als vorige gestalte.

1769 april

Coralina dentiformis gaan groeien

In het begin van de maand 1 de denne gelijk Coralynpolyp gaan bloeien en vooral zedert 8 dagen tot heden 18 april sterk uytgeschooten, met vele zijtakken op ider bijzondere tak tot 12 – 19 polypen van een heldere witheid, en fraayheid,

18 woensdag

De swemmende polyp verminderen./aangroei van de Slakjes hun vianden/ wedergroei der kelkjes aan de swemmende polyp/ Gekuifd Zeeslakje nog levendig dog de eitjes bedorven

De zwemmende polypen zijn allen verdwenen, en de takken waarop hebben gezeeten, zeer slenterig(?) en stuksgewijs afgebroken, terwijl intusschen de geknodste en 4 hoornenslakjes aangroeiden en vermenigvuldigen echter bevinden zich aan eene dier planten van de zwemmende polypen weder nieuwe steeltjes met klokjes of kelkjes te voorschijn komen, dog of de zwemmende polyp, dan wel de ordinaire kleinderen kelkpoliep zal zijn, die ook niet zo wit en fraei is als de eerstgemelde verlange om te observeeren.

Mijn Kuiftweehoorn en gekraeld Slakje, leeft nog en is nog even tierig en fraey dog de eitjes op het eyerstokje zijn door het rottig worden van het takje waarop zich bevonden, onzichtbaar geworden.

De Inkarnaatpolyp een van de eersten beginnen in te trekken, vervolgens meer anderen, onzichtbaar te worden.

19 donderdag

Verscheyde Coralinas gesepareerd.

20 vrijdag

Gekuifd Zeeslakje weder gevonden, wat roder dan vorige. / met de vorige zig vermengende/tepelgewijs of geknods Zeeslakje

Onder anderen gevonden een gekuifd Zeeslakje van dezelve natuur als die ik beschreeven heb, dog was grooter, en de colleur van het Rood meer blijde en na het Inkarnaat trekkend. Ik stalde dezelve bij mijn vorig gemeld Slakje, welks tipjes wat zwartachtig waren geworden, in een glaasje des morgens om half 9 uur.

Dien zelven voormiddag 10 1/2 uur, bemerkte ik dat zij elkander hadden gevonden, en op een takje zeer dicht bijeen, met de onderste platse(?) van hun Lichaamen, waren bij een gevoegd, zo dat ik veronderstel zij in Conjunctie waren. Het was mij onmogelijk de wijze van paring nauwkeuriger na te speuren, ten(?) ware ik/in dezelfde moeite aandeels(?), 't welk ik wenschte te voorkomen, om hun niet te kwetsen.

Ik vond nog een gelijk groote geknods of tepelsgewijs verzien? Slakje.

21 april saterdag

Inkarnaatpolypen afgevallen

De Slakjes waren nog in leven dog om 11 uur reeds gesepareerd(?).

Het scheen zij het meest de..., het hoofd elkander scheiden.

Dezen dag bevond zich meest alle de groote InkarnaatPolypi van hun takjes afgevallen, zelfs ook de eerst bege.... witte bossen, het water schoon op donderdag en op heden weder ververscht, begon zeer ras bederfachtig te ruiken.

Alleen op eene tak die meest houtachtig toescheen en met een penwortel eindigde (daar de andere een platte slijmerige en schimmelige voetsteun hadden en waaraan (we) het schielijk bederf toeschrijven) hielden de eerst uytkomende Polypen nog hetzelfde, hoewel de grootte ook uytvielen.

De slakjes weder in Conjunctie.

29 april zaterdag

Gevonde zijden draad Coralinaes met de zwemmend Polyp. / Eyerstokjes van Slakjes aparent gevonden.

Deze dag aan 't Strand in een kreek weder gevonden verscheyde Zeewieren, onder andere het zijde draad Coralyn, de zwemmende Polyp, het dengelijk getakt Coralyn met veel blaasjes naar? in een mergachtig Lichaam. Een en ander zag in 's avonds fraay bloeien tot Polypi.

Heden bevond ik weder aan Koralijn Takje, twee Eyerstokjes van dezelve gedaante te weten reepachtig en gekronkeld of geslingerd hoewel niet om het Slakje maar enigsints als een wenteltrap als mijn beschrevene van het gekuifd Slakje, waar ik van stel dat deze dezelfde is.

30 April zondag

Magere zeespin gevonden.

Heden bevonden beide mijn gekuifde Zeeslakjes dood en ineengedrongen.

De geteepelde hield nog het Leeven.

Ik bevond ook een twee aardige diertjes met acht lange pootjes met zeer veel buigende Leedjes, zonder genoegzaam een Lichaam te hebben, enigsinds gelijk na de Spin hooiwagen genaamd, dog veel kleinder, en kleinder Lichaam, dat gelijk alleen te bestaan uyt pooten aan een vereenigd en een uytstekend lidt waarin een Oog scheen te zijn.

1 Mei maandag

swemmende polyp afgevallen. / Coralina dentiformis ingetrokken.

De Zijdedrait Coralyn de Zwemmende Polyp genoegzaam alle af en zwemmende, de geknodste Slakjes ontelbaar veel daarop, aangegroeid in deze twee dagen en dat als zo 't scheen geheel ruineerend.

De getakte denne Coralyn de bloempjes Polyp meest ingetrokken, aan de blaasjes weinig verandering 't zien.

De grote Inkarnaat Polyp met penwortel, mooi in bloei met 3-1 Polypi. De ander Inkarnaat Polyp plant begonde ook der.. Polypi wide voet t bren.

2 Mei dinsdag

Inkarnaat Polyp bloeiende.

Bevinde de groote plantwortelige Coralina Tubularia tak weder bezet met zeer vele Inkarnaat Polypi hoewel veel kleinder als de eerste bloei.

3 Mei woensdag

Coralina dentiformis enige bijzonderheden van.

's Avonds bevonden het getakt Coralyn met beursje waarin een mergachtig gestel, 't zelve mergachtig gestel in verscheyde gesepareerd in lichaampjes als bolletjes. Sommige leedig andere weder als een Polyp schijnend te zijn, dog nog niet bloeiende. De versche blaasjes? of (1 donker?) boleis? Werden na buyten toe uytgedreven (= de kelk, cijfer nog vaststellen?) en scheen een mergachtig lichaam te gevolg te hebben.

8 Mei maandag

Het weder hard een schraal met Noordewind, zien enige veranderingen.

De Inkarnaat Polyp meest alle weeder in vollen bloei, dog de polyp zeer veel kleinder als de eerstgevondene en geene hebbende de roode teepel of besjes gelijke wijde krans, welke door dhr baster & Jussieu voor zaaddelen zijn aangezien.

Ook verschild de Polypi van dezen bos van de andere merkelyk in groote en Couleur welmeest na de kloekte en schijnbare ouderdom der plant bos waarop bloeit.

Het schijnt mij toe dat de Polypi na volkomen uyt te zijn gekomen nog in groote aangroeien, en enige roode stippen zig op doen aan de plaats alwaar de Inkarnaatbesjes zig in de vorige vertoonden.

De Koraline Abietisformis, vertoonden zig de Zaatgelijkende Lichamen meer onderscheiden in 2, 3 tot 4 bolletjes aaneen gevoegd en als geperst, buyten het huysje uytgetreden, en heb es zeer veele zien uytvallen en op de grond blijven liggen, latende het huisje of kekje? verders leedig. Of er eenig vervolg van de gevallen Lichaampjes zal komen ben ik zeer verlangende om waar te neemen.

Waarnemingen omtrent de Historia Naturalis

12 Mei vrijdag

Heden na de middag na buyten op Burgvliet te gaan logeren, begaf ik mij tegen de avond, ter ophaling van enig Kroost in een zoetwatervijver van deze plaats, vond aldaar een tamelijke quantiteit Pluimpolypi, die ik dicht bij de vispat, een voet diep onder het water ophaelde, slechts met de hand, zittende aan diverse waterplanten. Ik vond aan het Eendekroost, op de oppervlakte des waters geschept, mede verscheyde arm Polypi zoals

mede een koker Insect 't geen ik voorheen meermaals heb gehad in een groot aantal, zijnde de eene groen tragter's gegwijs lopende scheedje, waaruyt een diertje het hoofd en Zes? pooten uytsteeke en daar mede zeer schielijk, met zijn huis voortlevend. Dat huisje schijnt van enig groeibaar Lichaam van enig Plant ontleend afkomstig te wezen.

Dog nu vond ik een veel groter Soort, de Scheede grau coleurig zijnd gemaakt van Zant, en met eenig Lijm aaneen gehecht, waaruyt dit Dier zijn hoofd en pooten ui..... en voortkruipen, echter niet zo schielijk als de kleiner soort maar logger, hoewel 't dier 't zelve soort? schijne te zijn als het vorig gemelde kleine.

Ik heb aan enige hun koker met Pluimpolypi bezet gevonden, gelijk Heer Tremblei aan gen.? kleine soort arm Polypi heeft gevonden.

Ook haalde ik slechts met de hand, degtbij? de kant des Vijvers voortschreven, weder een zoetwatermossel op, die ik in een glas zette waar ook in Pluimpolypi waren. Na weinig minuten bevonden dat hij zijn Schulp begon te openen en langzamerhand na buyten bracht. Deszelve baard (also deze soort van Mosselen geheel gesloten zijn als een Oester en geen tong vertonen (anders het gewone werktuig van den Zeemossel)) na buyten, krommende die om tegen het glas en maakte daardoor een kleine verplaatsing omtrent zijn lichaamslengte.

Vervolgens zal ik ook enige Pluimpolypi na binnen halen, of die tot zijn voedsel gebruikt, zoude mij haest toeschijnen.

13 Mei zaterdag

Deze dag op het Zeestrand op de middag gevischt werden de ...sleepnet van twee paarden voortgetrokken, begaf mij derwaerds en verzamelde de opgehaald wordenden Zeewieren, die echter niet veel in aantal waren en plaatste dezelve in een glas met schoon Zeewater.

Ik vond verscheyde mij bekend zijnde Zeewieren, geen Coralina tubularia met de Inkarnaatpolyp maar andere als, de polyp op het Coralyn Abietisforma aan deze bevond ik alle .... Met bloeiende Polypi bezet, en een zee grote menigte met blaesjes vervuld? Met een rood achter Stuk? In verscheyde rondjes zig vertoonend.

De zwemmende polyp in en groot aantal, bloeiend op hun Takjes, dog extraordinair bezet met geknodsde Zeeslakjes en eyerstokjes.

Ook zeer mooi gevonden twee gekuifde Zeeslakjes door mij beschreven en aan de Zeeuwsche Societeyd gezonden. Ook fraaye geslingerde Eyerstokjes aparent van dezelve gekuifde Slakjes, Ik heb de een en andere nog 2 a 3 dagen bewaard, dog dezelve waaren vet en vischachtig, daarbij doen redelijk warm zijnde, begonnen alras te bederven. 't Welk ik bevonden heb aan de Coralina Abietisforma alras te geschieden, vooral wanneer met die tanjes zijn voorzien, waarin als roodwitachtige bolletjes bevat zijn, daar ik de uytwerking nog niet van kunnen naspeuren.

20 Mei

's Avonds op het Strand gevonden onder andere wieren ook een plantje Coralina Tubularia met de Inkarnaatpolyp waaronder waaren met blaasjes bezet, dog veel minder dan de eertse gevondene in april bekleden.

9 Juny vrijdag

Op het strand gevonden en bij het uytdoen van een Korrenet gekreegen een zeer groote Kreeftslak of SoldaatKrab ion een gelijke groote WulksSchelp, dezelve bewaart tot de volgende dag. 't Geen zonderling vond wat de wonderlijke beweging die het dier maakte met zijn Schulp, tot het op zijn rust lag, en zig aan den ingang in postuur stelde. De WulksSchelp was overal zeer ruig als een pels, welke klaarlijk te zien waren te zijn Polypi, deels witte, deels roodachtig, langwerpig, de spits onderwaarts gekeerd en aan het bovenend voorzien van 5-6 kleine uytpuilingen zoals bij d H baster natk. Uytsp. Plaat 3 fig 5d verbeeld. Deze polypjes regteden zig bij 't geeven van verder water en trokken zig een weinig terug bij het aanraken, zettende op harde topjes van een korstig st.. vast.

Na 't sterven van de KreeftSlak trok ik die uyt de Schulp en heb die met de polypjes nog 5 a 6 dagen gehouden, wanneer (deze) ook begon te bederven.

Op denzelven 9 Juny bevond ik onder verscheyde Zeewieren bij mij meede genomen, een aardig diertje. hebbende voor 't oog de grote van een middelbare Speldekop, de colleur geelachtig, tegen de wanden van het glas zig vasthoudende, door een tamelijk sterk vergrotende loupje gezien, bevond ik te zijn een Polyp dog van een zonderling maaksel, de gedaante van een stompe Vijfhoek witgrauw, waarin een andere vijfhoek van een geele Kleur (*hier is 'colleur' overscheven*) vervat is, met lichter of witgeelachtige stippen op. Rondom den omtrek van het dier is eene wat donkerder rand, die zig ook vertoont in het midden van ider der vijf uytstekken, als een middelrib en op zijde scheuten of takken na de rand schijnt uyt te schieten. Aan ieder der vijf toppen ziet men bovenop dezen 5 a 6 uytstekjes als tandjes van een raderwerk gelijk. Verder komen aan yder der gezeyde vijf stompe uytstekken 4 tot 6 armen en in ieder der invallen de holten ook nog een, dus tenminsten het dier 26 a 28 poten of armen heeft, hoewel ik twijfele of er nog niet meer zig bevonden. Deze poten of armen kan het dier zeer na inhalen, of ook uytstrekken tot het dubbeld van deszelve eige lengte, en zulks bij willekeur somtijds een, somtijds 4 of 8, dog alleen na die zijde, werwaerds het zig wil begeeven hegtende het daar vast. En zijn Lichaam toekalende het dier drijft ook op het oppervlakte van het water, en klemt ook tegen de takjes van het Zeemos op, vooral aan de Coralina Tubularia waaraan ik het ontdekte. Het is zeer Transparant en op zijn kant gezien vertoont zig de rug Convex, en als met uytstekende puntjes bezet. Van onderin ziet men de meenigte van poten of armen gehegt te zijn, hoewel iets onduidelijk als een verdobbenling waar tusschen en de bovenste Schael, deszelve als schijnen uyt te komen. De beweging is traeglijk, geen bijzondere ledematen of mond aan kunnen onderscheiden. Is verders een Sierlijk diertje, als een Sterretje of roosje zig vertonende. Onschijns een egte Polypi terwijl deze uyt Streckende deelen weezenlijk Voeten schijnen waar op het diertje voortgaet. De Voeten formeeren aan het end een dik of knodsagtige gedaante dog veranderen ook weder na omstandigheden.

16 Juny

korstigweezend / gearmde zeepolyp / geknodse Slakjes

Op den 16 Juny 's avonds aan het Strand wandelende alwaar gevischt werd, vond ik verscheyde dog geen grote platjes Tubulari met de inkarnaatpolyp, dan deszelve, zo als ook de Coralina abietisforma en Zeedraed Coralyn, alle zeer bezet met korstige brokjes die mij eerst schenen zand te zijn. Bij vervolg veele ontdekte te zijn heele kleyne doorschijnende mosseltjes, door het een weinig open van hun Schaeljes en uytbrengen van een fijn tongetje kenbaer, dog ook andere mij toeschijnende korstige weezens, waardoor topjes van de Coralina tubulari geheel bezet werden aan de topenden, en de polypi kwijnden, ook verscheyde vijhoekpolypis op gevonden.

Maar onder andere weder gezien een Zee gearmde Polyp zoals in 't vorige najaer ook geken heb, zeer gelijk aan de gearmde zoetwater Polyp.

Het lichaam omtrend 2 linien (*1 linie = 1/12 duim = 25/12 mm. = 2 mm.*) lang aan het hoefdend voorzien met ses armen, welke somtijds zo lang en langer dan het Lichaam en anders weder tot de helft van de lengte deszelfs ingetrokken, niet zo fijn en draedagtig als de zoetwater Polyp, maar kloek en breedachtig, het Lichaam was zeer doorzigtig en kromde zig veeltijds aan de Staart om als een aal, aan beyde de zyden was het Lichaam bezet met uytpuilende opsierjes? Of heuveljes en tot op de helft van her hoofd nederwaards gaande, bezet met een fijne uytsteekend punt of doorn, die 't mij toescheen, het dier konde meer of min uyt laten komen, aan het hoefdend liep het lichaam vrij nau toe, waarbij zig een halve kring van swarte Stipjes vertoonde, of dit oogen zijn zoude niet kunnen beslissen, noch ook waar de mond zig regt bevind, verders eyndig het Lichaam in de voorgemelde 6 of meer armen die ik van onderscheyde grote vond, en in geduurige beweging van omslingeringen zig bevinden. Men ziet ook de ingewanden zeer klaarlijk in het diertje beweegen op en nedergaande.

Ik heb aan een takje Zeemos gevonden een wooninkje als een kous of kokertje van gedaante zo 't scheen van heel doorschijnende zandkorreltjes of ander Steenagtig wezen aan 't end open en daaruytkomende eenige armen van dezelve gedaante als de voorgemelde Polyp; en zig zeer bemoeyende een doot waterInsect met Ses pooten als een magere Zee Spin na zig toe te halen, die hij eyndelijk magtig werd. Dog wat moeyte ik deed zo konde het dier niet uyt zijn woning krijgen. Ik verbeeld mij zo ver ik hem konde nagaan 't zelve gelijke dier te zijn als de voorschreeven Polyp, die zig zelfs een koker of kousgelijkende formeert even als de mossel en veel waterdieren.

Ik vond ook eenige geknodsde Slakjes, daaronder een heel mooy roodkleurig, verbeelde mij te zijn overmits dezelve op de Inkarnaatpolyp aetde of deszelvs zap iyt de takjes zoog. Deeze Slakjes welke in een zeer grote meenigte op het Zeedraet of Zyde Coralyn, met de zwemmende polypjes zig bevinden, is van onderscheyde groote, de langste by my gezien is 4 a 5 Linien van een duim, (= 8 a 10 mm.) dezelve is lang en smal, de snoet puntig, heeft 4 hoorntjes, twee regt uyt meest horisontaal, en twee op de kop regt op meest verticaal staande, voorts heeft het dier op zijn rug twee reyen, yder van zeal zeven tot agt langewerpig, teepel, kwabben of knods gelyke gedaante Lichamen, niet altoos in een nette evenredighyd en gelyke gedaante. Deze kan het dier opregten laten op een vallen, bewegen in verscheyde rigtingen, en schynen toe het zwemmen dat meest op de rug geschied en kruypen op de takjes Zeemos, bevordelijk te zijn, zomtyds zijn de Slakjes wit, witgrau en ook wit of bleek roodt, veronderstel te zijn na de Spijs die ze het meest gebruyken van colleur is, zijn al vrij transparant. Dezelve onthoudt zig 't meest op de Zyde Coralyn takken, en vinde teffens daar bij een menigte van eyerstokjes die als klyne bolletjes in een slymig vogt als een beurs in gedaante, aan de takjes hangen, even als de heer baster afbeeld in zijn 5 plaat Fig 6 B B Natuurlijke Uytspanningen zijne edele aldaar berigtende onbekent te zijn van welke dieren. Dog deze schijnen mij toe van deze Slakjes te zijn, om dat in een glas met zulk Zeemos met Eyerstokjes, en zonder Slakjes, in een korte tijd zeer veele heele klyne zeeslakjes zig openbaren, en schielijk opgroeeyen tot? ruine van de Coralyn tak, die geheel geruineerd word, en daarop zijn de zeer aartige Polypjes, zig of in hun kelk terugtrekken, of tot swemmen gegeeven, zo als door mij onder de benoeming van de zwemmende polyp is gemeld.

(http://www.theveliger.org/nudibranch_food.html)

Den 16 Juny 1769, ik vond om deze tijdt ook zeer veel, en grote Conferva, van een groene bruyne en rosagtige Colleur.

Ik vond ook twee Lichaamjes, die mij eerst toeschenen te zijn als een kuyt van eenige Visch, het eene wit en 't andere rosch bruyne wit, eenige minuten in mijn glas met zuiver zeewater geleege in hebbende, bemerkte ik dat zig (als zeer toegeroken zijnde) begonnen te beweegen uyt te zetten, en twee openingen te formeren, waarvan het eene zig aan het glas vasthegte, en het andere zig openende, daar uyt als uyt een zak voorkwam in den witten een meenigte van hayrgelyke lichamen zeer wit die een breede krans formeerden en in het midden een geelagtige opening vertoonden, en in den bruynen? Een grote menigte buysgelyke tanjes wel 1 1/2 duim (3, 8 mm.) lang, ros wit van kleur, en van binnen als een kelk wit, met een rode rand, het welk dit dier na een bloem en wel een anemone deed gelijken, hoewel gedurige van gedaante veranderende, kortom ik bevond het te zijn de Zeeschaft bij dHeer baster beschreeven en afgebeeld plaat 13 Fig. 1 & 2.

14/19? Juny 1769

Op het Strand deze week bij het Visschen de ruigte daarbij opgehaeld naziende vond onderanderen

Een zonderling diertje zijnde op het Oog niet grooter dan een tamelijke Speldeknoop hetwelk tegen de zijden van het glas zig vasthegte, eenige witte vezeltjes uytbragt en daar mede zig vasthegte, tamelijk ras. Ik stelde het zelve onder de microscoop, wanneer zig vertoonde Vijfhoekig of met vijf uytstekken, de Colleur wit dog met geele Stippen en bruingraue Streepjes geteekend op een zonderlinge wijs zo als in bijgaande plaat zig

vertoond. Het middelste des lichaams was een reguliere vijfhoek, op yder platte zijden een verlengt uytstek of tand, met een doorgaande middelstreep en dwarsstreeken. Om de rand bevonden zig tandjes of teepeljes, even als de tanden van een uurwerk, boven welk tandjes die weynig beweeging oeffenden. Het dier uytbracht omtrent 30 of meer armen of voeten zijnde witte veezels ter yder uytsteekende hoek omtrent 6, zeer doorschijnend aan het eynd als een knopje of knodsje hebbend, deze waaren somtijds onzichtbaar, dan wel zeer ver uytgestrekt, en zulks na die kant het meeste waarheen de cours van het dier was ingerigt, hegtende zig daar de witte veezels of armen vast, en het dier zig daar aan voorttrekken. Het gansche dier was bezet met puntjes of doornjes geelagtig van Colleer en bolrond van boven. Schijnende er een verdubbeling te zijn, waaruyt de armjes voorkwamen, die het zeer aardig wist te slingeren en te draeyn. Bijvervolg heb allengs grooter soorten ontmoet, en meer gelijkend na de grote Vijfhoek.

Wanneer ik vervolgens grotere Vijfhoekjes ontmoeten dan bevond ik dat de proportie van de Armjes veel meer verscheelden, terwijl de groote der Armjes meestal weynig grooter werden dog daartegen de Lichaamen zelf wel 6 maal zo groot waren. Als het diertje op de Rug lag, was het aardig te zien, de wonderlijke pogingen die het zelve deed om zig om te wenden, 't welk niet dan met veel moeyte geschiede. Het diertje liep ook lang de takjes van den Corallyna, zijnde dan omgebogen om de tak even als een omgebogen vrouwehoedt. Het diertje konde ook op het oppervlakte van het Water zwemmen, breidende dan alle zijn armen wijd uyt en beurtelings inhalende.

Op den 16 Juny 1769, bevond ik bij het Visschen op het Strand twee ZeeSchaften, een bruyne zo groot als een banket/bonket? Zig openende en vertonende meer dan 70 a 80 pijpjes, als de schagten van vogelveren, staande op een Vlake fraey wit en rood gevlamd en gestreept, en in welk midden een opening t.. in het lichaam ingaande zijnde aparent de mond, en alles omwonden in een bekleedsel even als een zak, 't welk het dier bij aanraking als anders, toehaelde, en wat dan het geheel een onregelmatig langrond klomp of bal.

Ik heb het meer als 14 dagen levendig gehouden, het zoog zig sterk in vol water, en maakte zeer zonderlinge veranderingen van Figuur, zomtjids als een bal, nu weer langrond Cylinderig dan weer als in de midden geworpt.

De andere was melkwit, van binnen met fijne buysjes als hayren van een geelagtige Colleer welke zig ook zonderling opende en sloot doch minder groot en met weyniger verandering dan de bruyne. Dezelve zijn door Heer baster zeer naukeurig beschreven en afgebeeld in zijn Natuurlijke Uytspanningen.

Op denzelve 16 Juny vond ik zo als ook nog een in vorig najaar heb aangetroffen, een Arm Polyp, zeer veel .appan? hebbende na de Zoetwater armpolyp. Dit diertje hadt een wormgelijk Lichaam, dog voorzien van uytpuylingen aan welk ter omtrent op de helft van het hoofd nederwaards gaande, beyderzijds doornjes zig bevonden, die het dier meer of min konde uytlaten. Aan het bovenend vernauwde zig het Lichaam en deed zig daar op een kring van swarte stipjes ter 8 a 10, vervolgens uytlopende in verscheyde armen, zomtjids 8, gelijk in dit, ook wel minder en ook meerdere in getal gezien. Deeze waren platagtig en gestreept, ook de dwars veelen in te zien en konden zig zeer sterk verlengen tot op de lengte zelf van het geheele lichaam en weer intrekken gelijk in deze figuur zig vertoond. Het Lichaam kon zig ook verlengen wel tot 1/3 meer dan hier geteekend en zig zonderling omkrullen als een aal. Het gebruykte zijn armen om tusschen de Coralyntakjes in te slaan en beurtelings weder de staart en en ze zeer ras voorte snellen. Het dier was teerder en in een nau glas bewaard trok zig in, en konde weynig meer dan twee dagen levendig houden.

Ik bemerkte aan de Corallyntakjes een en ander sleufje van fijn zand gemaakt als een houtje gelijk de motten hun huisjes. Ik bemerkte door 't microscoop dat een diertje zig in bevond even als boven beschreven polyp, immers zover ik hem heb kennen te zien krijgen, dit zelve strekte zijn armen en een deel van het bovenste van zijn Lichaam, na buyten, en wist een doot Zeespinje in hetzelve glas leggende, daarmede zig toe te halen

en ts aan zijn woning te brengen. 't Welk in eenige teyden weder te in trok en dat met genoeg zag / genoeg zal herhalen, zijnde hier nevens geteekend, zoals het dier in rust lag en niets dan de uysterste van de armen zichtbaar.

Heb ook weder gevonden verscheyde Tubulari met de Inkarnaat polyp dog kleynder dan in het voorjaar.

Zo ook de Zeedraed Coralyn, met de Swemmende Polypi op welk laatste veel Jagt maakt de geknodse zeeslak, zijnde met 4 hoornjes, twee meest voorwaerds, en twee regt opwaards staande, de rug versierd met twee reyen, yder van 9 knodjes bultig van een graue Colleur. In de voortgang van het dier zijn deze knodjes in een gedurige beweging somtijds ook zeer langagtig en in een stompe punt eyndigende. Ik heb deze slakjes ook wel roodagtig gezien, aparent door te azen op de Inkarnaat Polyp, zijn Eyerstok is ovaal rond, of als een beursje, bestaande uyt een zeer grote menigte Eyertjes in een lijmig vogt besloten, zeer transparant. Zij schijnen de Zijdedraed Coralyn zelf te vernielen en met het consumeren van hetzelfde vervolgens zelf ook te Creveeren.

Heb ook gevonden de abietisforma Coralyn dog weynig polypi op uytkomende.

26 Juny 1769

Heden in mijn flesschen waargenomen, dat de kelk Polyp zeer sterk begon te groeyn, zig uytbreydende als dunne fijne draden, de Polyp die in een kuyltje zig bevond, als gevingerd, ook sterk voortgroeyende in takken en ranken op elkander getast? alle woninge? of kokergers voor Polypi van deze Soort.

Op 1 July

Heb ook gevonden een Polyp zittende op een takje Corallyn, dog ligt van te separeren, welke met zijn agterdeel vast zat op de tak van 't Corallyn, of aan de wand van het glaasje, vervolgens als een Cylinder of geknotte zeegel zig vertonende en van boven voorzien met armen, ts 5 a 6 kort en breed puntig uytlopende, als blaedjes. Het heeft veel .app.. na de Zoetwater gearmde Polyp met he.. armen, zo als bijvoorbeeld de groene.

19 aug

Weder aan het Strand gevonden diverse Inkarnaat Polypi en ook grotere Vijfhoek Polypi, onder dezer mooy groote bosschen gehadt.

30 aug

Weeder zeer veele Inkarnaat Polypi opgedaan, daaronder weder zeer groote dobbele met zaadblaasjes, weynig kleynder als in het voorjaar hen aangetroffen.

Den 19 Sept 1769

Weder bij 't Visschen gevonden zeer veel Coralina Tubularia, dog zonderling dat zig gezet had op Zeelonge, Zeeruij en zelfs stukken biezen, schelpen & , in zeer groot aantal en vrij groot voorzien van de tepelsgewijze lichamen.

Zo ook gevonden verscheyde Schaften, Vijfhoeken, kelkpolypjes op dezelve zeelonge.

Ook een zonderling Slakje bij mij nog niet gezien, zijnde zo groot als een grote kinkhorenje, kauris genaemd en van gedaante veel na gelijkende, met 2 hoornjes dan hebbende op de Stuyt of agterste van het Lichaam, een fraey Stargelijk Vederbos of plumaadje. Zeer sierlijk, met zeer veele takjes, het Lichaam bevind als uyt twee deelen het onderste, en bovenste deel, welke laekt als een kleed of mantel zig uytstreckte over het geheele lijk (lijf), met puntige uytsteeksels alom en aan de kant als een franje. De Stergelijke Vederbos bestond uyt 8 stralen yder weder bezet met zijtakjes, en aan yder zijtak scrootjes?. De Colleur was witachtig of Paerlcolleur, dog het midden bultige deel bruyngrau met witte Stippels.

Den 17 October 1769 Dinsdag

Op het Strand gewandelt en weder gevonden onder de versche Zeewieren, het gespikkeld en gebladert Coralyn, en geardnde? ZeeArmpolyp, welke laetst in figuur heb gedaan.

Saterdag den 4 Novemb. 1769

Gewandelt op het Strand alwaar gevischt was, zijnde eenige dagen bevoren mooy zagt weer gewaest, gevonden zeer vele Zeewieren, waaronder de Inkarnaatpolyp al vrij groot met de roode besgelijkende Lichamen bezet.

Zeer veel Alcyona taksgewijs en bladergewijs, waarop veele kleyne klokpolypjes op Steeljes.

Maar bijzonder een witte en een oranje Colleer Schaft met fijne hayrgelijk buysjes. Maar dat nog niet gehad heb, op een getakt Alcyonem veele plaatsen bezet met een oranjecolleurig slijm, hetwelk na een dag of twee zig openbaarde in verscheyde uytpuylingen, zijnde kleyne Schaftjes welke dagelijks merkelyk groter werden, egter alle nog zeer vast bleeven zitten op het Alcyonem, eeven als de polypen op dezelve zitten, en zouden daar ook ligt voor aangezien zijn, ingeval hun groote hen niet daar van deden onderscheyden. Ik heb bij vervolg dezelve geduurig zien aangroeyen, ook eenige gevonden aan de zijden van de fles los zijnde. Het is mij ingevallen, of niet wel de Schaften, die volgens d' Heer baster zijn levensbarend en door mij ook meermaels gezien, jonge levendige Schaftjes uytwerpen, of die ook niet wel zonder eyerbaerend, of zaadloosend zijn op de Alcyonia of andere Zeewieren, en dat zulks verstrekt voor de baarmoeder van de verscheyde jonge Schaftjes.

Dat zulks veelligt ook plaats heeft omtrend de Polypi, ter oorzaak dat ik dezelve hebbe bevonden gegroeyd te zijn op allerley zeewieren, zelfs op biezen en vuyligheyd toevallig in het water geraakt, en onder anderen eens op een Plaats, op een Alcyonien die meede als een roodaghtig overdektzel van slijm hadden, en waaruit zeer veel Inkarnaatpolypi hervorv kwamen.

1770 Januari 21 mo?? ?pen is er Zonneschijn

De Coralina abietisforma begint sterk uyt te schieten in takjes en heb zedert die gevist heb in November, het eerste beginnen aan te zien eenige weynige uytkomende Polypi dog zig alleen uytde koker? Begeevend, maar nog niet volkomen uytbreidende. Levende weeder veel Jonge kleyne Schaftjes zig voordoen op de takjes Alcyonia terwijl ook ?elk de andere zo groot als kleyne nog leeven.

Febru. 4 voormiddag mooy weeder

De Coralina abietisforma is nog sterker aangegroeyd met veele zij schooten hun uytgang of inplanting hebbende in de leedjes van de vorige jonge schoot.

Weder deverse polypen zien uytkomen uyt hun kelk dog 's namiddag weder alle ingetrokken.

De Coralina Tubularia met de Inkarnaatpolyp die in 't laats van decemb ophield met bloeyen en gedurende Januari, slegt 2 Of 3 heel klyne polypjes aan waren overgebleven. Heb op heden bemerkt weder verscheyde Inkarnaatpolypen waaren op uytbgekomen, sommigen maar eeven uyt, andere reeds 2 a 3 dagen uytgekomen, blijkbaar aan de lengte van hun halssteel of staard zo men het noemen wil.

Ook tamelyk veel gearmde polypjes als pluisjes uytgekomen.

Eenige takjes Abietisforma trekt het mergagtige zig terug, eerst uyt de zijtakken en tandjes, blijft nog een doorgaande draad, dog die zig vervolgens ook terugtrekken, en de geheele buys leedig laat.

Den 8 Febru.

De Cor. abietisforma, verscheyde polypjes kwamen heden uyt hun huysjes tevoorschijn, dog de armen niet heel wijd uytgebreyd, zo als 't waar nog beschroomd zig vertonende, en heel spoedig zig weder intrekkende bij de beweging van het glas.